

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Asia: O 65/2019 vp EU-keskustelu lyijyammuksista

Lausunto liittyen EU-keskusteluun lyijyhauleista ja -ammuksista

Reserviläisliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien EU:ssa vireillä olevaa lyijyhaulien käyttökieltoa kosteikkoalueilla sekä EU:n kemikaaliviraston käynnissä olevia selvityksiä liittyen kaikkien lyijyammusten käyttökieltoon unionin alueella.

Euroopan Unionissa on parhaillaan käsittelyssä esitys lyijyhaulien käytön kieltämisestä kosteikkoalueilla. Kosteikko on esityksessä määritelty hyvin laajasti niin, että se kattaa mm. turvealueet sekä lätäköt ja peltojen reunoissa olevat ojat. Lisäksi esitetään 400 metrin turva-alueita näiden alueiden ympärille. Näin laajan määritelmän myötä Suomen maa-alueesta olisi varovaisten arvioiden mukaan yli ¾ kosteikko-määritelmän piirissä ja kuuluisi täten jatkossa lyijyhaulien käyttökieltoalueeseen.

Toteutuessaan esitys tulisi merkittävästi vaikeuttamaan haulikoilla toteutettavaa metsästystä ja ampumaurheilua sekä reserviläistoimintaa Suomessa. Lisäksi ammunnan ja metsästyksen harrastaminen kallistuisi, koska vaihtoehtoiset ampumatarvikkeet ovat lyijyhauleja kalliimpia. Osaa nykyistä haulikoista ei voida muuttaa niin, että niissä voitaisiin käyttää muita kuin lyijyhauleja.

Myös ampumasuorituksen luonne muuttuisi ampumatarvikkeen muuttuessa, joka aiheuttaisi omat ongelmansa liittyen ampumaharrastukseen ja metsästyksen sekä reserviläisten harrastamaan, sovellettuun reserviläisammuntaan. Näiden yhteisvaikutuksesta ammunnan harjoittelu vähenisi, minkä seurauksena metsästäjien ja muiden ammunnan harrastajien osumistarkkuus ja yleiset ase-käsittelytaidot heikkenisivät.

Vaihtoehtoisten ammusmateriaalien haittavaikutuksista ihmisten ja eläinten terveyteen ei ole käytettävissä luotettavaa, pitkäaikaiseen seurantaan pohjautuvaa tutkimustietoa, joten lyijyhaulien täydelliselle käyttökiellolle on vaikea nähdä terveydellisiäkään perusteita. Lisätietoa lyijyhaulikiellon ongelmallisuudesta on saatavissa mm. Metsästäjäliitosta.

RESERVISSÄ – KAIKEN VARALTA

Esitetyn käyttökieltoalueen piiristä ei yllättäen ole rajattu pois ulkoampumaratoja, joita Suomessa on käytössä yli 700. Ampumaradat kuuluvat Suomen ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraisiin toimintoihin. Ympäristölupamenettely on luonteeltaan laaja, ennakollinen hyväksymismenettely, jossa toiminnan aiheuttamat, mahdolliset riskit arvioidaan perusteellisesti ja laaditaan tarvittaessa suojaussuunnitelmat. Ampumaratojen metallipäästöjä voidaan vähentää, estää tai hallita lukuisin eri keinoin, joiden avulla riski maaperän taikka pinta- tai pohjaveden pilaantumiselle on minimoitu. Huoli lyijyn kulkeutumisesta vesilintuihin ja riistaeläimiin on aiheellinen, mutta ampumarataolosuhteissa kulkeutumisriski eläimistöön on erittäin pieni. Näin ollen ampumaratoja koskevat lyijyrajoitukset ovat erityisen tarpeettomia eikä niille ole ympäristön- tai terveydensuojelullisia perusteita. Lisätietoja ampumatoihin liittyvistä asioista saa parhaiten Suomen Ampumaurheiluliitosta.

Reserviläisliitto esittääkin, että kansalliseksi edunvalvontavoitteeksi asetetaan ampumaratojen rajaaminen rajoituksen ulkopuolelle. Ratojen ympäristöluvut takaavat sen, että ampumaratojen mahdollisia ympäristöriskejä kontrolloidaan ja seurataan. Mikäli toiminnan aiheuttamat riskit ylittävät hyväksyttävän tason, voidaan ympäristöluvassa jo nykyisellään rajoittaa lyijyhaulien käyttöä yksittäisellä ampumaradalla. Lyijyhaulien käyttökielto ja ympäristölupakäytäntö myös muodostaisivat yhdessä tarpeettomia päällekkäisiä, hallinnollisia käytäntöjä.

Lisäksi Reserviläisliitto esittää, että edunvalvontavoitteeksi asetetaan Kosteikko-määritelmän muuttaminen niin, että se kattaa vain pysyvät vesistöt. Tällöin tilanne säilyisi pitkälti nykyisen kaltaisena, sillä Suomessa kiellettiin lyijyhaulien käyttö vesilintujen metsästyksessä jo vuonna 1996.

Lisäksi Reserviläisliitto esittää, että Suomessa käytössä olevaa ympäristölupamenettelyä aletaan laajentaa muihin unionin jäsen maihin. Ympäristölupamenettely huomioi paikalliset olosuhteet jokaisella ampumaradalla, jolloin saavutetaan ympäristönsuojelullisesti parempi lopputulos kuin yksittäisen haitallisen aineen kieltämisellä ja sen korvaamisella aineilla, joiden haittavaikutuksista ei ole riittävästi tutkittua tietoa.

Laajempi lyijyammusten kielto

Euroopan kemikaalivirasto selvittää lisäksi parhaillaan mahdollisuuksia kieltää kaikenlaisten lyijyammusten käyttö EU:n alueella. Vaikka kielto ei koskisi sisäämpumaratoja eikä viranomaiskäyttöä, olisi sillä laajat vaikutukset sotilaalliseen maanpuolustukseen erityisesti Suomessa, jossa puolustusjärjestelmä perustuu itsenäiseen ja koko valtakunnan alueen kattavaan puolustukseen.

Unionin alueella toimivista patruunatehtaista valtaosa on yksityisiä tehtaita (esim. Lapua, RUAG, MEN, Sellier & Bellot, Fiocchi), joissa valmistetaan sekä siviili- että viranomais tuotteita samoilla tuotantolinjoilla. Siviilituotannon osuus tuotannosta on noin 70–90 prosenttia, minkä johdosta tehtaat eivät olisi enää kaupallisesti kannattavia lyijyammuskiellon jälkeen. Siviilituotannon tyrehtyminen

puolestaan sulkisi nopeasti merkittävän osan tuotantolinjoista, jonka myötä niitä ei enää kriisitilanteessa kyettäisi ottamaan viranomaistuotantoon. Myöskään ammattitaitoista työvoimaa ei olisi enää käytettävissä.

Tämän myötä unionin alueen patruunatuotantokapasiteetti laskisi jo muutaman vuoden sisällä merkittävästi. Niinpä kriisitilanteessa patruunoita ei kyettäisi tuottamaan riittävästi sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeisiin ja muihin, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen liittyviin tehtäviin. Puolustusvoimien tarve hankkia patruunoita ennakkoon kasvaisi merkittävästi ja tähän jouduttaisiin todennäköisesti ohjaamaan lisää varoja valtion talousarviosta.

Lyijyammusten käyttökielto vaikuttaisi erittäin voimakkaasti myös reserviläisjärjestöissä tapahtuvaan ampumaharjoitteluun ja -kilpailutoimintaan, sillä merkittävin osin lyijylle ei ole olemassa todellisia vaihtoehtoja kivääri- ja pistoolipatruunoiden osalta. Merkittävää osaa nykyisistä aseista ei myöskään kyettäisi muuttamaan niin, että niissä voitaisiin käyttää muita kuin lyijyammuksia.

Kielto myös lyhentäisi aseiden käyttöikää, koska vaihtoehtoiset ammusmateriaalit ovat kovempia sekä niiden lähtönopeus suurempi kuin lyijyammuksilla ja siten ne kuluttavat aseita enemmän. Lisäksi korvaavien materiaalien kalliimmat raaka-aine- ja valmistuskustannukset kasvattaisivat ampumaharrastuksen kustannuksia, minkä seurauksena harjoittelu vähenisi. Erityisen paljon kustannukset nousisivat urheilu- ja reserviläisammunnan osalta, joissa molemmissa harjoittelumäärät ovat suuria. Niinpä ammunnan harjoittelu vähenisi, minkä johdosta ammunnan harrastajien osumistarkkuus ja yleiset asekasittelytaidot heikkenisivät.

Lyijyammusten kiellon myötä ampumaharrastuksesta tulisi myös entistä vaarallisempaa, koska vaihtoehtoiset materiaalit ovat kovempia ja niiden lähtönopeus lyijyluoteja suurempi. Kimmokeriskit kasvaisivat ja luodit omaisivat lyijyluoteja suuremman läpäisykyvyn. Lisäksi niiden kantomatkat kasvaisivat, mikä lisäisi tarvittavien turva-alueiden laajuutta.

Korvaavat materiaalit olisivat myös lyijyluoteja huomattavasti haitallisempia kaikkia ratalaitteita ja -rakenteita vastaan, mikä lisäisi ampumaratojen vaatimia huolto- ja korjaustoimenpiteitä sekä niistä aiheutuvia kustannuksia. Tämä olisi erityinen ongelmallista Suomessa, jossa suurta osaa ampumaradoista ylläpidetään talkootyöllä ja erittäin pienillä budjeteilla.

Korvaavat materiaalit olisivat vaarallisempia myös sisäiseen turvallisuuteen liittyen, koska näistä materiaaleista valmistetut ampumatarvikkeet aiheuttavat selvästi suuremman kimmokeriskin ja aiheuttavat enemmän vaaraa kohteen takana ammusten suuren läpäisykyvyn ja kantomatkan johdosta. Osa käytetyistä turvavälineistä ei todennäköisesti enää suojaisi käyttäjänsä näiltä luodeilta.

Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja suureen reserviin. Puolustusvoiminen 280.000 hengen suuruista sodan ajan joukoista reserviläiset muodostavat yli 96 prosenttia. Reserviläisten ampumataito on pitkälti omaehtoisen ampumaharjoittelun varassa, joka on Suomessa erittäin laajaa. Yksinomaan Reserviläisliitossa ammuttiin vuonna 2018 yli kolme miljoonaa laukausta, joka on noin puolet Puolustusvoimien puitteissa vuosittain ammuttavasta laukausmäärästä.

Reserviläisten ampumaharjoittelussa käytetään laajasti erilaisia sotilaskaliberisia aseita. Näin siksi, että harjoittelun tarkoituksena johdosta käytettävien aseiden ja ampumatarvikkeiden tulee olla mahdollisimman samanlaisia Puolustusvoimien käyttämien kanssa. Lisäksi reserviläisten ampumaharjoittelun osalta omaleimaisia ovat mm. ammunnat erittäin lyhyille ja toisaalta erittäin pitkille matkoille sekä ammunnat, joihin liittyy liikuntasuoritus.

Euroopan kemikaaliviraston selvittelyssä oleva lyijyammuskielto heikentäisi merkittävästi reserviläisten mahdollisuuksia omaehtoiseen ampumaharjoitteluun ja ampumataidon ylläpitämiseen. Sen myötä Puolustusvoimien tulisi merkittävästi lisätä reservin kertausharjoituksia ja niissä tapahtuvaa ammunnan harjoittelua reserviläisten ampumataidon säilyttämiseksi edes tyydyttävällä tasolla. **Reserviläisliitto esittääkin kansalliseksi edunvalvontatavoitteeksi sitä, ettei Euroopan kemikaaliviraston selvityksen alla oleva, lyijyammusten käyttökieltoa toteuteta.**

Lisäksi liitto toteaa, että molemmat hankkeet ovat jyrkässä ristiriidassa tämänhetkisen hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan *"Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta vapaaehtoisilla maanpuolustusjärjestöillä on tärkeä rooli. Maanpuolustusjärjestöjen aktiivinen toiminta reserviläisten kenttäkelpoisuuden ja maanpuolustustahdon ylläpidossa on merkityksellistä kansallisen puolustuksen suorituskyvyn näkökulmasta. Maanpuolustusjärjestöjen riittävät resurssit varmistetaan ja ampumaharjoittelun edellytykset koko Suomessa turvataan"*.

Reserviläisliitto on Suomen suurin maanpuolustusjärjestö, jolla on yli 38.000 jäsentä. Heistä yli 90 prosenttia on suorittanut varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen. Liiton paikallisyhdistyksissä reserviläiset voivat ylläpitää ampumataitojaan, fyysistä kuntoaan ja maastotaitojaan. Lisäksi reserviläisillä on mahdollisuus ylläpitää sodan ajan sijoitustensa edellyttämiä tietojaan ja taitojaan myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kursseilla, jonka kouluttajista 39 prosenttia ja muista vapaaehtoistoimijoista 42 prosenttia tulee Reserviläisliitosta. Lisäksi Reserviläisliitto kuuluu Naisten Valmiusliittoon (NVL), Suomen Ampumaurheiluliittoon (SAL) ja Tammenlehvän Perinneliittoon (TAPE). Lisätietoja osoitteesta www.reservilaisliitto.fi.

Lisätietoja Reserviläisliiton lausunnosta antaa toiminnanjohtaja Olli Nyberg, puh 0400 640 755 tai s-posti olli.nyberg@reservilaisliitto.fi.

